

॥ अथ श्रीसार्वांसच्चरीत ॥ अध्याय ५३ ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ श्रीकुलदेवतायै नमः ॥
श्रीसीतारामचंद्राभ्यो नमः ॥ श्रीसद्गुरुसार्वांनाथाय नमः ॥ श्रीसार्व साक्षात् ब्रह्ममुर्ती । संतसप्राट
चक्रवर्ती । समर्थसद्गुरु दिगंतकिर्ती । बुद्धीस्फुर्ती प्रदायक ॥१॥ अनन्यभावान तांकां शरण ।
वंदुया तांचे पुण्यचरण । संवसार भंयाचें करून 'हरण । चुकयता जो जल्ममरण ॥२॥ फाटल्या
अध्यायांत दिल्लें वचन । 'पयलीं करून सिंहावलोकन । उपरांत अवतरणिका दिवन । ग्रंथ पूर्ण करतलों' ॥३॥
पंतहेमाडांनी अशें म्हणलें । पूण तें ना तशें घडलें । अवतरणिकासूप सार काडलें । काय उरलें विसर पडून ॥४॥ जाणें
सुरु करचें ग्रंथलेखन । ताणेंच तें करचें पूर्ण । अखेरेक अवतरणिका दिवन । असो नेम सगल्याक ॥५॥ पूण नेमांक
आडवाट आसता । ताचोच अणभव हांगा दिसता । स्वताचे इत्थेचेर कांयच नासता । ^३अघटीत मनोगत श्रीसार्वचें ॥६॥
हेमाड अचकीत दिवंगत । मनां सगल्यांचीं जालीं दुखेस्त । अवतरणिकेची कळना जाली ^३मात । सुचना जालें
कांयच कोणाक ॥७॥ ^४अण्णासाहेबांचें दप्तर गहन । व्हडा यत्नांनी करून संशोधन । तांचे पूत श्री. गजानन । गरज
तितलें म्हाका दिताले ॥८॥ अण्णासाहेब काटकसरी । फुकट वचपाक दिनासले चिटोरी । काम करताले कलाकुसरीं ।
सभाव अशे तरेचो तांचो ॥९॥ चिटाऱ्यांचेर अध्याय बरयत । तेच दिताले छापप्याच्या हातांत । नस्तो खर्च नासलो
आवडत । येवचीना सर तांची कोणाक ॥१०॥ निर्जीव बावडी ती चिटोरी । दया येताली तांच्या अंतरीं । हीं

१. ना करून. २. बळिश्ट. ३. चमत्कार. ४. ग्रंथकार अण्णासाहेब दाखोलकर.

॥ उद्धारतलीं कशे रितीं । 'संतकेसरी सेवे वीण ॥११॥ दिसताले आयले जावये हेमाडजिवा । करताले चिटोन्यांचो
मेलावा । तांचे कडल्यान करून घेताले सेवा । हेत श्रेष्ठ हो आसुये ॥१२॥ निमाण्या अध्यायाची तीच रीत ।
बरयिल्लो आसुये चिटोन्यांत । सोदली खूब तरीय तातूत । मेळिल्ला अवतरणिका अखेरे मेरेन ॥१३॥ गजाननराव
आनी हेरांक गजाल सांगली । बाबासाहेबांकूय जाणीव दिली । त्या सगल्यांची चर्चा जाली । निर्णय जालो
अवतरणिका घडोवपाचो ॥१४॥ बाबासाहेबांनी मुजत घाली । श्रीसाईलिलेंत प्रसिद्ध केली । मुजतीची मुजत सोंपून
गेली । तरीय घडना अवतरणिका ॥१५॥ हेमाड गोविंद सदगुणखाणी । तांच्या मुखांतल्यान वेदान्त भरताले पाणी ।
ग्रंथांत प्रगटाली प्रसादवाणी । अद्भूत करणी गुरुकृपेची ॥१६॥ सदगुरु साईभक्त अनंत । तातूत कविरत्न
हेमाडपंत । तांचे सारको आसत जो प्रज्ञावंत । तोच श्रेष्ठ मनीस ती करतलो ॥१७॥ खंयसरूच अवतरणिका मेळना ।
खिन्पण आयले म्हज्या मना । केली 'दत्तगुरुंची प्रार्थना । दयेचें मागणे मागले तांचे कडेन ॥१८॥ हांव पामर
बुद्दीमंद । नात विचार, विद्यांध । कसो जातलो म्हज्यान ओवीप्रबंध । कवित्वांध हांव मूळचोच ॥१९॥ पूण
हाका आसा आदार एक । योग्य दिसलें जर सदगुरुक । मेरु उखलंक लायतात मुसाक । अधिकार व्हड तांचो ॥२०॥
परत प्रार्थना करतकूच महादेवाक । कृपा आयली साईनारायणाक । दिली उर्बा म्हजे मतीक । अवतरणिका
बरोवपाक सत्वर ॥२१॥ शक्त नासली कवित्व करपाक । म्हजे बुद्दीची जाणीव गुरुरायाक । करून नमन तांच्या
चरणांक । केलो आरंब अवतरणिका बरोवंक ॥२२॥ अवतरणिका ग्रंथ - खंड । करताले साई वक्रतुंड । तांचे वैभव

॥श्रीसार्वसच्चरीता॥

अद्भूत प्रचंड । म्हजें तोंड निमता पुरतेंच ॥२३॥ ‘पयल्या अध्यायांत’ मंगलाचरण । विघ्नहर्ता विश्व बी कारण ।
 गौरीशंकर कंठमंडन । श्रीगजवदनाक केलें नमन ॥२४॥ जी अभिनव वाग्विलासिनी । चातुर्यकलाकामिनी । ती
 श्रीशारदा विश्वमोहिनी । इश्टार्थ दाखयतलेक केलें नमन ॥२५॥ कुलगुरु आप्तइश्ट गुरुजन । सगूण अवतार
 संतसज्जन । शरण्य सद्गुरु १कैवल्यनिधान । साईभगवानाक केलें नमन ॥२६॥ गंव दलपाची कथा सांगून ।
 महामारीचं पूर्ण उपशमन । कशें केलें तें स्पश्ट करून । सांगलें श्रीसाईसामर्थ्य ॥२७॥ सध्याचं ग्रंथप्रयोजन ।
 हेमाडपंत नामकरण । गुर्वनवश्यकता-विवादखंडन । दर्शन हेमाडांक ‘दुसऱ्या अध्यायांत’ ॥२८॥ ग्रंथ बरोवपाक
 आज्ञापन । कशें आयलें साईमुखांतल्यान । पठाणाचें वृत्त कथन । केलें पूर्ण ‘तिसऱ्या अध्यायांत’ ॥२९॥ जगच्छालक-
 कंठाभरण । साधुसंतांचें अवतरण । हे धरतेरे कसल्या कारणान । केलें विवरण विस्तारान ॥३०॥ दत्त अवतार
 अत्रिनंदन । साई साक्षात् हरिचंदन । शिरडी क्षेत्रांत पयलें आगमन । वर्णन समग्र ‘चवथ्यांत’ ॥३१॥ शिरडीच्यान
 गुप्त जावन । परत थंयच प्रगट जावन । केले सगल्यांक विस्मयसंपन्न । श्रीमंत पाटला सयत ॥३२॥ गंगागीर बी
 संतसंमेलन । स्वता हातांनी उदक व्हरून । कशें निर्माण केलें उद्यान । निरुपण पुराय ‘पांचव्यांत’ ॥३३॥ रामनम
 उत्सव थोर । बाळा बोवा किर्तनकार । मशीदमाई जिणोळ्डार । कथन सविस्तर ‘सव्यांत’ ॥३४॥ बाबांचो समाधी
 खंडयोग । धोती पोती असले प्रयोग । बाबा हिंदू काय मुसलमान धोंग । विचार संतांचे अगाध ॥३५॥ बाबांचो भेस
 वागप दवा । चिलीम धुनी दिवा । तांचें दुयेंस, तांची सेवा । अगम्य देखाव सगलोच ॥३६॥ भागोजी शिंद्याची

१० नामाच पाठ्यर. र. नरेन्द्रपा. ॥३१॥

महाव्याधी । खापडेंपूत ग्रंथीजोर वखदी । 'नाना पंढरीदर्शन बुद्दी । सांगतात 'सुधी 'सातव्यांत' ॥३७॥ नरजलमाचें
अपूर्व महिमान । साई भिक्षावृत्ती वर्णन । 'बायजाबाईचें संतसेवन । जेवण आगळेपण श्रीसाईचें ॥३८॥ साई,
'तात्या, म्हाळसापती सगले । रातचे मशिदींत न्हिदताले । बाबा आगळेपणान वागताले । प्रेमान दोगांय कडेन
सारकेच ॥३९॥ राहाता गांवचे खुशालचंद । बाबा शांती ज्ञान कंद । एकामेकांचो प्रेमसंबंद । निरुपण आनंद
'आठव्यांत' ॥४०॥ तात्यासाहेब नूलकर । तात्या पाटील भक्तवर । एक 'आंगलभौम गृहस्थ थोर । प्रायशचीत्त व्हड
आज्ञाभंगाचें ॥४१॥ पंचमहायज्ञ करून घेवन । बाबा खाताले भिक्षा अन्न । भिक्षाधिकार संपन्न लक्षण । करताले
वर्णन चातुर्यान ॥४२॥ बाबासाहेब तर्खड श्रेश्ठ । खंदे प्रार्थनासपाजिश्ट । जाले साईभक्त एकनिश्ट । कथा उत्कृश्ट
'णवव्यांत' ॥४३॥ लांब फकत हात चार । रुंद तशीच वेंतभर । पांख्याक लांबकलायिल्ले फळयेचेर । न्हिदप
योगेश्वर श्रीसाईचें ॥४४॥ केन्ना शिरडींत पांय पडले । कितलीं वर्सा वास्तव्य जालें । देहावसान केन्ना घडलें । केलें
निरुपण हृदयसंगम ॥४५॥ अंतरांत शांत निरित्शस्थिती । भायर दाखयताले पिशाच्चवृत्ती । लोकसंग्रह नित्य चिंती ।
अढळ प्रवृत्ती गुरुरायांची ॥४६॥ वेदशास्त्र-धर्मलक्षण । परमार्थ आनी वेब्हार शिक्षण । भक्त अभक्त चित्तपरिक्षण ।
कुशाळटाय विलक्षण सदगुरुंची ॥४७॥ बाबांची बसका, बाबांचे ज्ञान । बाबांचे ध्यान आनी स्थान । तांचे सामर्थ्य
आनी महिमान । कथन पूर्ण 'धाव्यांत' ॥४८॥ सच्चिदानंदस्वरूपस्थिती । दिगंत बाबांची प्रख्याती । डॉक्टर
पंडितांची प्रेमभक्ती । 'सिदिकवृत्ती सांगली ॥४९॥ कशें केलें कृपांक आकर्षण । कशी वाञ्याचेर सत्ता विलक्षण ।

१. नानासाहेब चांदोरकर. २. जांची बदवी उत्तम आसली अशे कवी हेमाडपंत. ३. तात्या पाटील कोते शिरडीकर हांची आवय.

४. तात्या पाटील कोते. ५. इंग्लीशमॅन. ६. सिद्दीक फाळके.

उज्या पसून राखण । सुरस विवरण ‘इकराव्यांत’ ॥५०॥ १काका, २धुमाळ, ३निमोणकर । एक मामलेदार एक डॉक्टर ।
 प्रसंग वेगळो, वेगळे प्रकार । सांगले प्होंवाळ उतरांनी ॥५१॥ नासकाचे अग्नीहोत्री मुळे दुबावी । संत घोलप श्रीराम
 अनुयायी । तांची साईदर्शन नवलाई । केली निरुपण ‘बाराव्यांत’ ॥५२॥ बाळा शिंप्याचें हिंवताप नाशन । केलें
 सुण्याक धंयभात दिवन । ४बापूसाहेब-महामारी शमन । केलें खावंक दिवन अक्रोड पिस्ते ॥५३॥ आळंदीचे स्वामी
 गळ्याचे रोगी । आशिर्वादानूच केले निरोगी । हागवणीची पिडा ५काका भोगी । घालयली भुयमूग दाण्यांनी ॥५४॥
 हर्द्याचे भक्त दत्तोपंत । पोटाच्या दुखण्यान सामके त्रस्त । आशिर्वादानूच केले तांकां मुक्त । समस्त लोकां मुखार ॥५५॥
 एका भिमजी पाटलाक । दम्याचें जालें दुयेंस । उदी लावन काडलो कडेक । प्रकार तो सांगलो ‘तेराव्यांत’ ॥५६॥
 नांदेडचे रतनजी पारसी शेट । नामनेचे वेपारी दुखेस्त मनांत । भुरंगे दिवन तांकां पुताच्या रुपांत । केले खुशालभरीत
 श्रीसाईनी ॥५७॥ मौलीसाहेब गुप्त संत । नांदेड शारांत हमाली करीत । साईसंकेतान वळख पटत । कथा अद्भूत
 ‘चवदाव्यांत’ ॥५८॥ नारदीय किर्तनपद्दत । बाबा दासगणूक सांगीत । चोळकरांचे एकवत पावोवन घेत । दिवन
 तांकां च्या साकर ॥५९॥ औरंगाबादेंतल्यान पाल पावली । मशिदींतले पालीक येवन मेळळी । चुकचुकपांतल्यान
 गजाल सांगली । कथा आयली ‘पंदराव्यांत’ ॥६०॥ संतती संपत्ती संपन्न । साईची यशकीर्त आयकून । गृहस्थ एक
 मेळोवपाक ब्रह्मज्ञान । आयलो शिरडी गांवांत ॥६१॥ जाका जाय आसली ब्रह्मप्राप्ती । ताचीच केली संवसार
 विरक्ती । सुटपाक जाय धन आसक्ती । पयलीं ताच्या मनांतल्यान ॥६२॥ पांच रुपयांक उदार । जाका रावनासले

॥श्रीसार्वामृतचरीति॥ ६३९

॥ बाबा खीणभर । नोटी आसुनूय बोल्सांत भितर । ब्रह्म ताका दाखयलें कशें ॥६३॥ शैली सुंदर साईबोधाची । प्रसाद
 ॥ वाचा हेमाडांची । भेट जशी दूद साकरीची । कथा मनोहर ‘सोळाव्यांत’ ॥६४॥ आदले कथेचेंच आख्यान । ब्रह्मज्ञान
 ॥ विस्तारकथन । धनलोभाचें निसंतान । वर्णन म्होंवाल ‘सतराव्यांत’ ॥६५॥ साठ्यांची गुरुचरित्रकथा । राधाबाईची
 ॥ उपदेशवार्ता । हेमाडांची अनुग्रहता । कथनकुशळटाय ‘अठराव्यांत’ ॥६६॥ अनुग्रहकथेचो विस्तार । साई-श्रीबोधानुसार ।
 ॥ केल्लो आसा खोल विचार । अध्यायांत ‘एकुणिसाव्या’ ॥६७॥ ईशाव्यास्य-भावार्थबोधिनी । सुरु केली दासगणुनी ।
 ॥ तातूत दुबाव उपरासलो मर्नी । विचारलो तांणी बाबांक ॥६८॥ बाबांनी म्हणलें ‘काकांची वावराडीण । करतली
 ॥ दुबावाचें निवारण । सदगुरुमहिमा असाधारण । गोड निरुपण ‘विसाव्यांत’ ॥६९॥ एक प्रांताधिकारी सुलक्षण ।
 ॥ दुसरे पाटणकर विचक्षण । तिसरे एक वकील विलक्षण । अनुग्रह तिगांकूय ‘एकविसाव्यांत’ ॥७०॥ मशीदमाई
 ॥ भवतारका । तीच द्वारावती द्वारका । बाबा सांगीत सकल लोकां । कळ्ना भावार्थ एकल्याकूय ॥७१॥ मशीदमाईचे
 ॥ गूण सांगीत । झिरीकर, बुटटीचें सर्पदंश संकश्ट टाळीत । अमीर सक्कराची वाय घालयत । तशीच तांची घालयली
 ॥ भिरांत सोरपाची ॥७२॥ हेमाडांचें विंचवाचें संकश्ट । हेरां वयलें सोरोप चाबप अरिश्ट । निवारीत आडमरण दुर्घट ।
 ॥ प्रसंग प्रगट ‘बाविसाव्यांत’ ॥७३॥ योग अभ्यासकाचें दुबाव निरसन । माधवरावांचें सोरोप चाबप निवारण । धुनी
 ॥ इंधन, बोकड ‘हनन । केलें वर्णन रोसाळ ॥७४॥ बडेबाबाचो बडेजाव । गुरुआज्ञानिश्टेचो उणाव । कितलेंय दिलें

१. काकासाहेब दीक्षितांची. २. बारीकसाणीचे. ३. कोपरगांवचे मामलेदार बाळासाहेब मिरीकर.

४. शिरडीचे माधवराव देशपांडे. ५. वध.

तरी भोव 'हाव । अतृप्त सभाव मूळचोच ॥७५॥ 'काकासाहेब भक्तश्रेष्ठ । गुरुआजेंत परम एकनिश्ठ । सदगुरुलिला
 कथन विशिष्ट । केलें उत्कृष्ट 'तेविसाव्यांत' ॥७६॥ फुटाण्यांचें निमीत करून । हेमाडपंतांक दिली शिकवण ।
 सदगुरु स्मरण केले वीण । विशय सेवन करचो न्हय ॥७७॥ अण्णा बाबरे आनी मावशीबाई । झगडे दोगांय मर्दीं
 लायत साई । ते विनोद मस्करेची नवलाई । गायता कविवर्य 'चोविसाव्यांत' ॥७८॥ भक्त दामूअण्णा कांसार ।
 अहमदनगरांत जांचें घर । करपाक सोदताले वेपार । तांदळांचो कापसाचो व्हडलो ॥७९॥ तातूत जातलें लुकसाण
 सत्य । आंबो खावन मेळळें ^१अपत्य । सांगीत साई ज्ञानादित्य । निरुपण आयलां 'पंचविसाव्यांत' ॥८०॥ भक्त एक
 नांवाचे 'पंत' । हेर गुरुं कडल्यान अनुग्रहीत । धाडली तांकां खूण त्वरीत । जाले पंत खुशालभरीत ॥८१॥ हरिश्चंद्र
 पितळे भक्त । तांचो पूत ^२अपस्मारग्रस्त । कृपेचे नदरेनूच समस्त । गेलें दुयेंत लयाक ॥८२॥ दिले पितळ्यांक रुपया
 तीन । म्हणलें आर्दीं दिल्ले दोन । बाबांनी सांगलें करपाक पुजन । रुचीक कथन 'सविसाव्यांत' ॥८३॥ भगवत
 पोथी हातांत दिवन । परत घेवची प्रसाद म्हणून । 'काका दीत आस धरून । दिली बाबांनी ती ^३माधवाक ॥८४॥
 विष्णुसहस्रनामाची पोथी । एका रामदाशीच्या पोथयांत आसली । ताका कळनासतना बाबांनी घेतली । तीय दिली
 माधवरावांक ॥८५॥ विष्णुसहस्रनामाची पोथी दिवन । ^४शामरावांक अनुग्रहण । कशें करतात साई दयाघन । जालें
 कथानिरुपण 'सत्ताविसाव्यांत' ॥८६॥ भक्त लखमीचंद मुनशी । चिढीबाई बुऱ्हाणपुरवाशी । मेघा ब्राह्मण पुण्यराशी ।
 पावले चरणां कडेन श्रीसाईच्या ॥८७॥ सपनांत सगल्यांक दिवन दृश्टांत । अणभव ताचो मागीर जागेपणांत ।

गुरुमाऊलीची अगम्य मात | प्रेमान सांगीत ‘अदृष्टविसाव्यांत’ ||८८|| भजनी पंगड एक मद्रासाचो | शिरडी क्षेत्रांत
एकठांय जालो | पळोवपाक दान औदार्य सुवाळो | भोळा शंकर श्रीसाईंचो ||८९|| रघुनाथराव तेंडुलकर | तांच्या
पुताचो परिक्षा प्रकार | तांचो पॅन्शनाचो हुसको काबार | लिला मनोहर श्रीसाईंची ||९०|| डॉक्टर कॅप्टन हाटे
भक्तप्रवर | साईंचरणीं प्रेम अपार | दिलें सपनांत दर्शन फांतोडेर | कथानक आगळे ‘एकुणतिसाव्यांत’ ||९१||
‘सप्तशृंगीदेवी उपासक | काकाजी नांवाचे गृहस्थ एक | पळोवचे साईं संतनायक | सांगलें देवीन तांकां दृश्टांतांत ||९२||
शामरावान तेच देवीक | केल्ली आदीं आंगवण एक | शामा ती पावोवपाक वणीक | गेले तीस वर्सानी ||९३||
राहात्याचे शेठ चंद्रखुशाल | पंजाबी ब्राह्मण रामलाल | सपनांत दोगांकूय “शिरडीक चल” | हे साईंबोल कथन
‘तिसाव्यांत’ ||९४|| विजयानंद संन्याशी मद्रासी एक | भायर सरले मानसरोवराचेर वचपाक | दवरून घेतलो
आपल्या सांगाताक | श्रीहृषिकेशी साईंनी ||९५|| आनीक एक भक्त मानकर | साईंपदकमल मधुकर | हिंसकूर
वागाचो उद्धार | सुंदर कथन ‘एकतिसाव्यांत’ ||९६|| आमी चौग सज्जन संत | भोंवले रानांत देव सोदीत | हांव
जातकूच अभिमान गलीत | दर्शन दिलें म्हाका गुरुरायान ||९७|| उपोशण करपाची गोखलेबाई | अशीच दुसरी
कथा श्रीसाई | सांगीत स्वमुखान तिची नवाई | गायतात हेमाड ‘बत्तिसाव्यांत’ ||९८|| नारायण जानीच्या इश्टाक |
मारलो अचकीत विंचवान घांस | एका भक्ताचे धुवेक | दिलो त्रास जोरान ||९९|| चांदोरकरांचे धुवेक भरपूर | त्रास
बाळंटेरा वेळार | जानी स्वता दुखबी त्या वेळार | सुचनासलें कोणाक कितैच ||१००|| कुलकर्णीसाहेब भक्तवर |

॥ अध्याय ५३ ॥ बालाबुवा भजनकार । उदीचो प्रभाव अपार । कळळे खरेपणीं सगल्यांक ॥१०१॥ भक्त हरिभाऊ कर्णीक ।
 श्रद्धावंत आनी भावीक । तांचे दक्षणेची कथा मोहक । बोध दिवपी ‘तेत्तिसाब्यांत’ ॥१०२॥ मालेगांवचे एक डॉक्टर ।
 पुतण्यो हाड्याव्रणान ‘जर्जर । पिल्ले डॉक्टर भक्तप्रवर । पिडीत भिरांकूळ नारू दुयेसान ॥१०३॥ बापाजी
 शिरडीकर । घरकान्न ग्रंथीजोरान जर्जर । एक इराणी लहान पोर । दुखेस्त भिरांकूळ आंकडेन ॥१०४॥ हर्द्याचे एक
 गृहस्थ । मुतखड्यान अत्यवस्थ । मुंबयचे एक प्रभू कायस्थ । घरकान्न दुखेस्त बाळंटेराच्या त्रासांनी ॥१०५॥
 वयल्या व्याधींचे उच्चाटन । फक्त उदी, स्पर्श करून । जालें लागनासतना खीण पसून । निरुपण रोसाल
 ‘चवतिसाब्यांत’ ॥१०६॥ महाजनींचे इश्ट एक । निरुणाचे पूर्ण भजक । ते जाले मुर्तीपुजक । फक्त दर्शनान
 एकाच ॥१०७॥ धरमसी जेठाभाई ठक्कर । मुंबयचे एक सॉलिसिटर । बियांचीं द्राक्षां निर्बीज सत्वर । दितेल गुरुवर
 तांकां करून ॥१०८॥ वांदव्याचे एक कायस्थ । तांकां न्हीद पडनासली स्वस्थ । बाळा पाटील नेवासस्थ । घेतलो
 उदी अणभव ‘पस्तिसाब्यांत’ ॥१०९॥ गोंयचे दोग गृहस्थ । वेगळ्योवेगळ्यो आंगवणी करीत । एक चोर मेळचो
 म्हूण मागीत । दुसरो सेवानिवृत्ती खातीर ॥११०॥ दोगूय विसरले आंगवण । साईसमर्थ करून दीत स्मरण ।
 ब्रह्मांडव्याप्ती त्रिकालज्ञान । कीर्त कोण शकत सांगपाक ॥१११॥ औरंगाबाद सखाराम ‘जाया । पूत जावचो म्हूण
 साईच्या पांयां । कथन ‘छत्तिसाब्यांत’ कथा आशया । केली इत्सापुर्ती दिवन श्रीफळ ॥११२॥ चावडेचो खाशेलो
 सुवाळो । हेर कडेन मेळना पळोवंक असलो । हेमाड वर्णितात प्रत्यक्ष पळोवन तो । कथा रोसाल

॥श्रीसार्वांशुच्चरिता॥

॥ अध्याय ५३ ॥ श्रीसार्वत्रिमित्रांशुभिन्नं । शिजयताले तरेकवार पक्वान्न । दिताले सगल्यांक प्रसाद
 ॥ 'सात्त्विसाव्यांत' ॥११३॥ हांड्यांत पदार्थ भिन्न । शिजयताले तरेकवार पक्वान्न । दिताले सगल्यांक प्रसाद
 ॥ जेवण । वर्णन आगळे 'आदृष्टिसाव्यांत' ॥११४॥ 'तद्विद्धि प्रणिपातेन' । ह्या गीताश्लोकाचें विवरण । करतात
 ॥ चांदोरकरांक कथन । संस्कृत अभिमान घालोवपाक ॥११५॥ दृश्टांत दिवन म्हासंत । बापूसाहेब बुटटींक सांगीत ।
 ॥ देवूल बांदपाची आज्ञा करीत । आयल्या ती कथा 'एकुणचाळिसाव्यांत' ॥११६॥ मातोश्रींचें एकवत उद्यापन । 'देव
 ॥ घालीत ब्राह्मणभोजन । साईंक दीत आमंत्रण । बरोवन भक्तीपूर्ण पत्र एक ॥११७॥ संन्याशीभेस करून । आयल्यो
 ॥ त्या दिसा विभुती तीन । ब्राह्मणां वांगडा गेले जेवन । कळना 'विंदान गुरुरायांचे' ॥११८॥ दिवन दृश्टांत हेमाडांक ।
 ॥ आयले बाबा जेवपाक । फोटुरुपांतल्या धरून भेसाक । वर्णन म्होंवाळ 'चाळिसाव्यांत' ॥११९॥ फोट्याचीच
 ॥ कथा विस्तारून । करतात कवी भक्तांक कथन । सदगुरुचे अतर्क्य महिमान । निरुपण रमणीय रोसाळ ॥१२०॥
 ॥ करून धारण रुद्रावतार । जावन तांबडे खदिरांगार । करून गाळींचो शिंवर । तिडकले 'देवांघेर श्रीसाई' ॥१२१॥
 ॥ 'नित्य नेमान श्रीज्ञानेश्वरी । वाच' म्हणीत साई श्रीहरी । सपनांत सांगीत वाचपाची परी । वर्णिता हेमाड
 ॥ 'एकेचाळिसाव्यांत' ॥१२२॥ भक्त दात्यांची 'त्रिपुंडलेपना' । साई देहावसानाची पूर्वसुचना । चुकयले 'रामचंद्रांच्या
 ॥ मरणा । तशेंच 'तात्याचेंय' ॥१२३॥ साईसदगुरु निर्वाण वार्ता । हाडटा श्रोत्यां मर्दीं उद्विग्नता । व्याकूल करता
 ॥ हेमाडचित्ता । कथा ती आयल्या 'बेचाळिसाव्यांत' ॥१२४॥ बाबांचो महानिर्वाण वृत्तांत । उरिल्लो अपूर्ण फाटल्या
 ॥ अध्यायांत । तोच पूर्ण हेमाडपंत । करतात 'त्रेचाळिसाव्यांत' ॥१२५॥ एकदां काकासाहेब दीक्षित । 'काका आनी
 ॥ १. बाळकृष्ण विश्वनाथ देव. २. अघटीत करणी. ३. भडंग. ४. तीन पट्यांचो तिबो. ५. रामचंद्र पाटील शिरडीकर. ६. तात्या कोते. ७. काका महाजनी.
 ॥ श्रीसार्वत्रिमित्रांशुभिन्नं ॥

माधवा सांगातांत । वाचीत आसतना नाथ भागवत । दुबाव मनांत उपरासलो ॥१२६॥ 'माधवराव दुबाव घालयत ।
समाधानी जायनासले दीक्षित । आनंदराव पाखाडे सपन सांगीत । करीत पयस दुबाव ॥१२७॥ पाख्याक लांबयिल्ले
फळयेंत । म्हाळसापती कित्याक ना न्हिदत । साई समर्थ दुबाव घालयत । कथा कुशलटाय
'पंचेचाळिसाव्यांत' ॥१२८॥ जाग्यारूच बसून भोंवडी सगल्याक । चमत्कारसत्र दाखयत लोकांक । अदृश्यान
वचत काशीक गयेक । चरित्र अद्भूत श्रीसाईंचे ॥१२९॥ चांदोरकर धुवेची लग्न पर्वणी । शामाक वचपाक सांगीत
संतमणी । शामा पल्यत बाबांक दोळ्यांनी । गयापटटणीं फोटवा रुपान ॥१३०॥ दोन बोकडांचे पूर्वजल्म कथन ।
करीत साईंत्रिनेत्र स्वमुखान । रम्य म्होंवाळ पवित्र गहन । कथावर्णन 'शेचाळिसाव्यांत' ॥१३१॥ अशीच एक
सोरपाची बेब्याची । वा आशेखोर सावकाराची रिणकाराची । कथा तांच्या फाटल्या जलमाची । साई ब्रह्मदेव
हरिहर ॥१३२॥ वैर हत्या आनी उपकार । परत जल्म ते फेडपा खातीर । कथामृतपान करून घेत साईंश्वर । हृद्य
कथन 'सत्तेचाळिसाव्यांत' ॥१३३॥ एक शेवडे भक्तप्रवर । एक अभावीक सपटणेकर । एकाचो वकिली परिक्षा
प्रकार । कृपा दुमन्याचेर 'अदृठेचाळिसाव्यांत' ॥१३४॥ हरी कान्होबा मुंबयचे । स्वामी सोमदेव कपटी मनाचे ।
येवजणेन संतपरिक्षणाचे । आयले धरून अभिमान शिरडीक ॥१३५॥ दर्शन घेतांच मनोगत सांगलें । दोगूय तातूत
लज्जीत जाले । साईंचरणीं लक्ष लागलें । पाप सोंपत्लें जलमांतरीचे ॥१३६॥ बाबां कडेन बशिल्ले आसतना ।
अस्तुरेक एके पलोवन जेन्ना । चाळवलें चांदोरकरांचे मन तेन्ना । केलो उपदेश तो 'एकुणपन्नासाव्यांत' ॥१३७॥

॥श्रीसार्वसच्चरीता॥

“तद्विद्धि प्रणिपातेन” । हाचोच अर्थ विस्तारून । करीत ताचेंच समर्थन । रघुनाथनंदन ‘पन्नासाब्यांत’ ॥१३८॥

दीक्षित हरी सीताराम । भक्त धुरंधर बालाराम । नांदेड वकील पुंडलीक नाम । पावले शिरडी कशे पयले

फावटीं ॥१३९॥ एकएकल्याची कथा अद्भूत । आयकून श्रोते जायत विस्मीत । भक्त मनांत उचांबळत । वृत्त हें

सांगलां ‘एकावनाब्यांत’ ॥१४०॥ करून ग्रंथसिंहावलोकन । उपरांत घेत पसायदान । खलांचे खलत्व घालोवन ।

करची राखण सज्जनांची ॥१४१॥ सदगुरुचरणीं लीन जावन । मस्तक लिखणी आँपून । ग्रंथ सगलो सोंपोवन ।

कृतार्थ लेखन ‘बावनाब्यांत’ ॥१४२॥ अशे श्रीसाईसच्चरीत अध्याय । पूर्ण करीत गोविंदराय । प्रेमान वंदून तांचे

पांय । करतां नमन गुरुमायेक विश्वाचे ॥१४३॥ अध्याय अध्यायसार-कथिका । तिकाच म्हणटात अवतरणिका ।

कैवल्यपुरीची सत्पथिका । आसा जी मोक्ष इत्सुप्याक ॥१४४॥ शेल्याक बोंथरांचो पदर । म्हणून दितले न्हयकार ।

पूण दासविनंती ‘एकवार । आयकुची चतूर श्रोत्यांनी ॥१४५॥ शेलो न्हय सान गोंडस नीट । लागची न्हय म्हूण

कोणाची दिश । अवतरणिका ही काळी तीट । बाळ धीट लायता तिका ॥१४६॥ ग्रंथ सुंदर स रसांचे अन ।

अध्याया खातीर पदार्थ भिन्न । पुराय पचनाक ताकपान । तशीच लिखाणाक अवतरणिका ॥१४७॥ ग्रंथ कामधेनू

सदाफला । अध्याय अवयव पवित्र विमला । दिश लागची न्हय घाली गळा । दिशटमण्यांची माळ ही

अवतरणिका ॥१४८॥ आसू, आतां अध्याय पद्दत । पंत हेमाड जी आचरीत । श्रोत्यांनो आदरान आयकात ।

सांगतां ती यथामती ॥१४९॥ सुरवातीक सदगुरुस्तवन । उपरांत वेदान्त निरूपण । साई ब्रह्मस्वरूप वर्णन । अणभव

---

१. एकदांच. २. तिबो. ३. बाबांचो बाळू. ४. निर्मळ.

श्रीसाईसच्चरीता॥ ७३८

EEEEEE
 कथन ताचे उपरांत ॥१५०॥ हेमाड मूळचेच विद्वान । तातूंत सदगुरुमाई प्रसन्न । त्याच खिणाक केले प्रतिभासंपन्न ।
 ग्रंथ-पक्वान्न निर्मुपाक ॥१५१॥ जेन्ना अणभवतले हाची गोडी । बंद थंयच जल्ममरण नाडी । निर्वाणपदाची
 वतनवाडी । मेळटली जोड अक्षय ॥१५२॥ हेमाडांची रोसाळ वाचा । साईप्रसाद लाभ साचा । योगसाचो दूद,
 उसाच्या । थाट ग्रंथाचो वर्णुचो कितलो ॥१५३॥ आसतले अनेक ग्रंथकार । येना प्रसादवाणयेचो अधिकार । मेळटा
 जेन्ना सदगुरु साचार । विश्वाधार रमापती ॥१५४॥ केलें जरी विद्याअध्ययन । जमना असलें ग्रंथ लेखन । मेळ्ये
 बगर सदगुरु आशिर्वचन । सत्य वचन त्रिवार ॥१५५॥ कोण वर्णीत श्रीसाईसच्चरिता । कितली अनुपम ग्रंथयोग्यता ।
 मेळ्यो हेमाडपंता सारको कर्ता । परम सौभाग्यताय मोक्ष इत्सुप्यांची ॥१५६॥ हाचे सारको ग्रंथ 'महितळी' । तशीच
 कीर्त भूमंडळी । गोविंदरायांनी केली दिवाळी । वेळारूच मोक्ष इत्सुप्यां खातीर ॥१५७॥ ग्रंथ बाप धन्य धन्य । साई
 सदगुरु प्रसादजन्य । मोक्ष इत्सुप्यांक जातलो मान्य । विचार दिवाळखोरी फेडटलो ॥१५८॥ अनंत जल्मांच्या
 पुण्याचो 'ठेवा । म्हणून घडली साईसेवा । मेळ्यो रुचीक हो मेवा । गोविंदरावांक ग्रंथलेखनाचो ॥१५९॥ पंत हेमाड
 खंदे भक्त । कवी वेदांतविद्यासक्त । साईसदगुरु चरण अनुरक्त । आसताले जे दीसरात ॥१६०॥ वेदांत विशय खूब
 गहन । भक्ती विरक्ती ज्ञानाची जोड दिवन । असो ग्रंथ करप निर्माण । कुस्तार गुरुकृपे बगर ॥१६१॥ अध्याय न्हय
 हीं 'हेमकोंदणां' । भरलीं तातूंत कथा अमोलरत्नां । तातूंतलीं अर्थप्रभा किरणां । महायत्नांनी गोविंदरायांनी ॥१६२॥
 अनेक अध्याय सुगंध फुलांच्यो माळा । ओंपताले श्रीसाईसदगुरुगळा । गोविंद मती प्रेमल बाळा । भोव निर्मळ

---

१. पाताळांत. २. थेवो. ३. अळंकारांत हिरे, बी बसोवपा खातीर दवरिल्ले सुवाते भोंवतर्णी जें भांगराचें काम केल्यें आसता तें.

EEEEE EEEEEE
 श्रीसाईसच्चरिता॥ EEEEEE EEEEEE

EEEEEE EEEEEE EEEEEE EEEEEE EEEEEE || अध्याय ५३ || EEEEEE EEEEEE EEEEEE EEEEEE
 भावनेन ॥१६३॥ अनेक अध्याय शुद्ध हेमकुंभ । तातूत साईसच्चरीत गगांभ । भरून दवरीत रघुनाथपुत्र । मोक्ष
 इत्सुप्यांचे धोंग घालोवपाक ॥१६४॥ अनेक ग्रंथ रणांगणनभ । उबारीत अध्याय यशस्तंभ । मारून राकेसांचो
 दर्पअभिमान धोंग । रघुनाथपुत्र मनाचे तरसादीन ॥१६५॥ ग्रंथ रत्नजडीत पंचारती । अध्यायकथा अर्थ स्नेहमुत्रज्योती ।
 घेवन येतात विरक्ती शांती । संतम्हाराजांक उंवाळपाक ॥१६६॥ ग्रंथमाया विश्वमोहन । अध्याय भोव ऊंच उबोवन ।
 कथाअर्थ बाजुबंद काया शृंगारून । तयार आलिंगनाक श्रीसाई ॥१६७॥ साईसच्चरीत ग्रंथसप्राट । अध्याय रम्य
 हुशार भाट । श्रद्धा ज्ञान वेदांत थाट । वैभव अफाट वर्णितात ॥१६८॥ साईसच्चरीत परमार्थ-हाट । एकेक
 अध्याय तातूतली पेठ । अणभवकथा वस्त दाट । रचल्यात नीट कविवर्यानी ॥१६९॥ ग्रंथ गंगापात्र विराट ।
 अध्यायरचना सुबक धाट । कथासार अमृतप्रवाह अचाट । सामर्थ्य अफाट गुरुकृपेचें ॥१७०॥ ग्रंथ न्हय हो
 कल्पवृक्ष । संवसारजनांक दिसता रुक्ष । मोक्ष इत्सुप्यांक फकत मोक्ष । अणभव प्रत्यक्ष पळोवचो ॥१७१॥ हाकाच
 म्हणचें खरें स्मारक । संवसार काळोख, ताप हारक । मोहमाया नरक तारक । शांती दायक अक्षय्य ॥१७२॥ ग्रंथकार
 राव गोविंद । साईसदगुरु चरण अरविंद । नित्य नवो मध मकरंद । चाखीत भोंवरो जावन ॥१७३॥ आडनांव जांचें
 ‘दाभोलकर’ । आंगलप्रभुसेवा तत्पर । विद्या विनय आचार विचार । अधिकारसंपन्न जे आसले ॥१७४॥ रखुमाबाई
 तांची गृहिणी । सुशील भावीक सदगुणी । पतिव्रता विनतवाणी । साईचरणी दृढभाव ॥१७५॥ वेंगुल्यालागीं
 ‘दाभोली’ । मूळ वस्ती थंय जाली । ‘केळवें’ गांवांत उपरांत केली । वसणूक वाडवडलांनी कविंच्या ॥१७६॥ शके
 १. भांगराची कळशी. २. गंगेचें उदक. ३. तोखणाय करपी. ४. बाजार. ५. स्वरूप. ६. सुको. ७. घरकान.

EEEEE EEEEEE EEEEEE EEEEEE EEEEEE || श्रीसाईसच्चरीता || EEEEEE EEEEEE EEEEEE EEEEEE (७४०)

सतराशें एक्यांयश्यांत । शुक्ल पंचम मार्गशीर्ष म्हयन्यांत । रघुनाथांची घरकान्ल लक्ष्मीच्या कुसव्यांत । जल्मले
पुण्यराशी गोविंद ॥१७७॥ गौड सारस्वत ब्राह्मण जात । गोत्र भारद्वाज पिराय 'सत्तरांत । अंतरले अठराशें एकावनांत ।
आशाढ शुक्ल नमी दिसा ॥१७८॥ शके अठराशें चवेचाळिसांत । ग्रंथ सुरु केलो चैत्र म्हयन्यांत । बावनावो अध्याय
ज्येश्ठ म्हयन्यांत । शके एकावनांत केलो पूर्ण ॥१७९॥ गोविंदरावांक एकूच पूत । पांच धुवो, चौगी विवाहीत ।
पुतूय लग्न जाल्लो वैजकी शिकत । धूव आंकवार शिकताली तेंच ॥१८०॥ आतां सांगतां पारायण पद्ददत । तशीच
सप्ताची सगूण रीत । दिल्या गुरुचरित्र वा हेर ग्रंथांत । कृपा करून आयकुची ॥१८१॥ नितळ करून अंतस्कर्ण ।
भक्तीभावान करचें पारायण । एक दोन वा तीन । दिसांनी करचें पूर्ण । जातले प्रसन्न साईनारायण ॥१८२॥
नाजाल्यार करचो सप्ता गोड । मेळटली पुण्यसंपत्तीची जोड । साई पूर्ण करतले मनांतले कोड । जातली हार
भवभंयाची ॥१८३॥ बिरेस्ताराची करची सुरवात । फांतोडेर न्हाण घेतले उपरांत । बसचें आपल्या आसनांत ।
सौंपोवन बेगोबेग नित्यकामां ॥१८४॥ माटोव घालचो सोबीत विस्तीर्ण । केळी गबे कपडो बांदून । वयर सुंदर
आच्छादन । घालून करचो ताका सोबिवंत ॥१८५॥ तातूत करचें उच्चासन । उपरांत ताचे चारूय वटेन । रांगोळी
रंगायाळी घालून । सजोवचें तेंय सोबीत ॥१८६॥ साईसदगुरुची मुर्ती करून । वा फोटू सोबीत घेवन । आसनार
दवरचो जतनायेन । करून नमस्कार प्रेमपुर्वक ॥१८७॥ रेशमी वसांत ग्रंथ बांदून । सदगुरु कुशीक ताका दवरून ।
पांच उपचारांनी दोगांकूय पुजून । करची सुरवात वाचपाक ॥१८८॥ एकवत धर्मचें आठ वासर । घेवचें दूद वा

॥श्रीसार्वदेवचरीत्॥

ॐ फलांचो आहार । वा भाजिल्लो धान्य प्रकार । घेवचो रातचोच वा जेवण एकूच ॥१८९॥ उदेंतेक तोंड करून । अ
सदगुरुमुर्ती मनांत स्मरून । सुरवात शुद्ध मनोभावान । करची ग्रंथ वाचनाक ॥१९०॥ आठ आठ आनी सात । आठ
स आठ सात । असो सात दिसांचो पाठ । आठव्या दिसा फकत अवतरणिकाच ॥१९१॥ आठव्या दिसा एकवत
पारायण । करून निवेद्य श्रीसाईनारायण । जेवण सोये, ब्राह्मण आपोवन । दिवची दक्षणा यथाशक्ती ॥१९२॥
आपोवन वैदीक ब्राह्मणा । करची रातीं वेदघोशणा । दूद साकर पान दक्षणा । दिवन करचे तांकां धादोशी ॥१९३॥
अखेरेक वंदून सदगुरुचरणां । ओंपंची तांकांय योग्य दक्षणा । धांडची ती भांडार 'भुवना । संस्थाननिधी वर्धना
खातीर ॥१९४॥ हातूतल्यान धादोसतले साईभगवान । दितले भक्तांक पसायदान । संवसारभंय सोरपाक घालतले
धांवडावन । दाखयतले भांडार मोक्षाचें ॥१९५॥ श्रोते संत माहेरघर । पदूं पडल्यार अवतरणिका विसर । दवरची ग्रंथ
अर्थाचेर नदर । मागता सेवक चरणां कडेन ॥१९६॥ श्रोते सज्जन 'कृतांत काळ । आसची दासाचेर दया अढळ ।
दवरून तुमच्या चरणांचेर कपाळ । प्रार्थिता बाळ बाबांचो ॥१९७॥ उणे चड आसतलें जें जें । तें तें दिवचें म्हाका
म्हजें । सार घेवन सोबता तशें । करात चित्त तुमी श्रोत्यांनो ॥१९८॥ नमो साई शिवनंदना । नमो साई 'कमलासना ।
नमो साई मधुसुदना । *पंचवदना साई नमो ॥१९९॥ नमो साई 'अत्रिनंदना । नमो साई 'पाकशासना । नमो साई
'निशारमणा । अग्नीनारायणा साई नमो ॥२००॥ नमो साई रुक्मिणीवरा । नमो साई चिद्भास्करा । नमो साई
ज्ञानसागरा । ज्ञानेश्वरा श्रीसाई नमो ॥२०१॥ अवतरणिका वाक्य पुष्पांजली । तशीच नमन नामावली । प्रार्थितां

१०. श्रीमार्दिमच्चरीति॥१०॥

ॐ आँपून गुरुपदकमलीं । जावची साईमाऊली खुशाल ॥२०२॥ इति श्रीसाईसद्गुरु प्रेरित । दास बाबा बाल विरचीत ।
श्रीसाईसमर्थसच्चरीत । जय अणकारीत अवतरणिका नामं त्रिपंचाशत्तमोध्यायः संपूर्णः ॥ ॥ ॥ ॥

॥ श्रीसद्गुरुसाईनाथार्पणमस्तु ॥ शुभं भवतु ॥

॥ समाप्तोऽयं ग्रंथः ॥

श्रीसाईसच्चरीत ॥ १५३ ॥